

הגהות מהר"ב
גרשבורג

בית שמאי פרק חמישי נויר

מסורת הש"ס

(א) מכלן עד דיה למתא שכיך
לך לא ע"כ. (ב) כיה ככי,
(ג) זיל שויטיש יעבידן,
(ד) מכלן עד דיה אמר רבא
שכיך לך לא ע"כ. (ה) כ"ל
פירוש הספירה. (ו) מכלן
שכיך לך לא ע"כ.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ארז יוסף
א' הואי תוס':

הגהות התוספות

1. זיל היה אמר לן.
2. זיל דלכתמלה. 3. זיל
3. יאזא כהר. 4. יא
4. יאזא כהר. 5. זיל
5. זיל כי
6. זיל כי
7. מיטות הללן
8. זיל כל שק דשמי
9. זיל שמה. 10. זיל
11. שפחית דמי הלניס
12. זיל כהר שוריס
13. זיל כהר שוריס
14. זיל כהר שוריס
15. זיל כהר שוריס
16. זיל כהר שוריס
17. זיל כהר שוריס
18. זיל כהר שוריס
19. זיל כהר שוריס
20. זיל כהר שוריס

הכל ואם שמה שני ימים אין לרץ שימנה ימים¹¹ אחרים בלא שמיית
 יין וה"ג אי רבנן קשיא נזירות מרובה פירוש אפי' מרובה [נדבין]
 נזירות מרובה כמו ק' ימים ושמה¹² [בהסס] יין קותר הכל [ובין] נזירות
 מועטת כגון ל' יום ושמה¹³ [א] ב' ימים לרץ למנות ב' ימים אחרים
 ומתני' משמע דמונה [משעה] שנדר כלומר¹⁴ מקלח ימים שנדר שאינו
 יוסר¹⁵ אכל נזירות מועטת קשיא שאפי' לר' יוסי קותר כולו נזירות כר'
 משמע שעולה לו למנין: **אִיבְעִית** אימא ר' יוסי¹⁶ בגזירות טרובה.
 מתני' נזירות מרובה ושליש יום קותר ול' יום יעלו לו למנין: כמו¹⁷
 נזירות מועטת והא דקאמר ר' יוסי שיספור הכל נזירות מועטת
 ושמה ככולן יין דלא קותר כל שלשים יום אכל נזירות מרובה
 מודה ר' יוסי דלון קותר הכל מדקאמר ר' יוסי דיו: **ואי** בעית
 אימא רבנן מאי [משעה] שנדר כמשעה שנדר ה"ג. מונה ימים
 של איסור הדינו [א] מזה ימים והוא שמה ככולן יין [וכן] נזירות
 מועטת והכי משמע לישנא דמתני' מונה משעה שנדר חוזר
 ומונה כך וכך ימים שהיו משעה שנדר ועבר עליהן¹⁸ [עמה] [מנה]
 פעם אחרת משבא לפני חכמים וינהוג בהן איסור שמיית יין אכל
 ודאי אם קודם ששמה יין מנה מקלח נזירות אומס ימים אינו
 קותר אפי' לרבנן ששמיית יין [מדרבנן בעלמא בא: **בתנאי'** שאל
 עולה מתני' פשימי עיל: **א"ר** רביה טרבי"ש נשמע ב"ה. דקאמרי
 ב"ש הקדש [טעמת הקדש וכיון] דנגמליה מלמא דלאו שפיר נדר מלא
 ותרעה בעדר דמתנן במתניתין בדיחא חיל ב"ה לבי"ש אי אחס
 מודיס בזה שהוא הקדש בטעמת ומלא ותרעה בעדר לפי ששאל
 לחכמים והמירו דלא הוה קבלה הלך הקרבנות שהפריש לנזירות
 חולין הן כאלם שחומר זו למטות והוא אינו כר טעמא הכי בני
 לבי"ה א"ע דאמרי דתמורה בטעמת הוה תמורה בזה מודו ב"ה
 כדדרשין מיהיה לרבות שוגג כמויד: **ה"ג** ה"ט כדאיתיה צ"עיקר
אבא כי איתעיקר צ"עיקר הקדש אתעיקר נמי לתמורה והוא התמורה
 צ"עיקר. וה"פ כגון אם הקדש בהמה לעולה והוציא בהמה אחרת
 ואומר זו תמורת זו ומשאל לחכם על הראשונה והמירו החכם לומר
 שאינו עולה מלא גם התמורה לעדר והוה כאלו אומר זו תמורת
 זו על בהמת חולין: **מערתו** ורא' ביונתו. דאי במתכות קרא
 לתשיעי עשירי אינו מקודש: **רב** הסבא אמר בעותו וב"ש
 ביונתו. ומתני' דקתני מי שטפה כו' רבותא קאמר כ"ש ביונתו:
ואשתיקו א"הו ב"ה. לאו דוקא אשתיקו דהא השיבו להם גזירת
 הכתוב הוא אלא כלומר אשתיקו שלא השיבו להו
 סבבא מיניה וזיה אלא הביאו משנים עשר ושמיי לימא להו מהכא
 שאינו קדוש כמנהג כשאר הקדשות ולכן דב כחיה גזירת הכתוב
 היא: **אמר** רב שימי בר אשי מה דלא אמרי להון ב"ה אותה
 חסונה דל"כ הוה אמרי להון ב"ש לבי"ה ומה מעשר שאינו קדוש
 [בהסס] כמו הקדש להיות קדוש כמנהג אפי"ה הל בטעמת הקדש לא
 כ"ש ולא היא הקדש דעתיה דמריה תליא. כל זה מדברי רב שימי
 כלומר אין זה ק"ו טוב לקפח ב"ה דודאי הקדש דעת ונכונות
 הבעלים¹⁹ דליש אשר יקדים את כימו אמר חסונה מדעת ונכונות
 הלך בטעמת לא הוה הקדש [ומעשר] מגזירת הכתוב כמו שמראים
 ב"ה פנים במשנתו מ"ב ושמי ולא קשה לרב נתמן אמאי לא
 השיבו ב"ה מיניה וזיה דליכא למימר דב"ה חד מתרי טעמי נקט:
אמר רבא שמוי רבנן צ"ר ואוקמה בבב"ה. ולומר לנחיה
 שחור לדבריהם ואוקמי' בטעמיהו דאמרי אין פותחין בגולד
 דלא שכיח כמו חורבן צבית דאלי ר"א היה נשעת חורבן כדאמר
 בהחיין [גיטין טו]. נכנס ר"א מצד א' ור' יהושע מצד אחר לישא מטתו
 של ריב"ז צירושלים ולא דבר כלום ולא חלק עליהן לומר דשפיר הוה
 חרטה כדתנן ר"א אומר פותחין בגולד אלא²⁰ הדך ביה דמלמיה
 כיון שלא חלק על חכמי דורו: **אמר** פותחין בתנאי נזיר דאמרין
 א"ר אהא איניש ואמר צ"בון דחרב ב"ה טי הוה נזיר. ופי'
 אלו נא בן אדס אלין נשעה שנדרת והיה מעיקר כי [אולי]
 חרב בית המקדש ערס כלות נזירותן כלום נדרת זה דומה לחרטה
 אלו בלא עשרה בני אדם שיפסיקו מי נדרת שאין לחלק מאחיה
 טעם יהיה הפיוס שאפילו טעם הפיוס משום דבר נולד אין כדך כלום
 דהוה חרטה: **אמר** רב (א) אבי א' הואי התם ה"א א"הו היב'ל
 ה' היב'ל ה' היב'ל ה' הפה. כלומר הייתי אומר לאחס הנזירים לא
 תחכים עשייתם שנדרתם שהיה לכם לירא כל יורס שחרי בפסוק
 מחזר ולא היה נא להמיר להו נדרים בפתח זה אלא להוכיחם
 נא לתם לא זכרו על פסוק זה ולהמנע מלדור והפסוק הוא קימן
 לדבר שהן שלשה היכל והשנים עמדין ליחרב והשלישי כסא²¹
 יום הגדול והנורא לא ימוס לנח ורש"י פירש הפסוק דענין אחר
 צירמיה: **נהי** יודעי דחרב בי ידעין אימתי ולא ידעין
 אימתי והא בתיב ברנאי' שבועים שבועים נחתך על עמך וע'
 עיר קדשי. דקאמרי ליה המלך לדניאל דלסוף שבועים שמיטות
 יחרב בית שני וכשתמלא ע' של גלות בכל ארבע מאות וכו'
 שנה של בית שני יעלה לשבעים שמיטות דלייט שבט פשוים
 שבעים ומשני אחתי מי ידעי בהי יומא כלומר בתחלת שנה או
 חלמנעמה או בקופה וסגורים הם שכלה נזירות ויביאו
 קרבנות קודם לכן: **מי** שא' נתיקיימו דבריו אמאי הוה נזיר. הא
 לבי

לכיהו הקדש ואמרו לו לכן יאל תחלה [ואמר אי הוה ידענא ללן
 נפק] לא הוה אמרי שחור אלא לכן דהשתא יש לן למימר שהיה
 דעתו לכל מי שיאל ראשון ומש"ה הוה הקדש אפי' הלן דליפין
 מתמורה דהוה הקדש אפי' בטעמת ואכי ק"ל דאי קאי כנפלא ואמר
 שור שחור שיאל ראשון ו"ל לן נפק ואמר אי הוה ידענא ללן נפק
 ה"א דבהא אפילו ב"ש מודו דלא הוה הקדש דעמו [לא] הוה ידע
 שיאל דהתם תחלה לכוון ולמה הוכר שחור אי דעמו היה להקדיש
 כל מי שיאל ראשון ואין ספקי לכמהל"ה כי אמר שור שחור דוקא
 לשור שחור קמתיין [א] שאפילו אם דעתו שיאל השחור תחלה אטו
 בניא הוא לידע העמידות ובה"ג ודאי לא ילף מתמורה ולא דמי
 לשעה שהיו מהלכין בדרך דהתם הוה מיר אפי' אוחו שלא נמלא
 כדכריו לפי שכל ענין קביל עליה נזירות ומה שאמר איש פלוני
 הוא טעם כו כפראוהו מרחוק אכל הכא כמה יש לו לטעום ולומר
 דשחור עמיד ללאם הלכן יש לומר דשחור דוקא קאמר אכל כי אמר
 צטיהרא שבהמות ילאוי יש לנו למימר שהיה דעתו לכל שיאל ראשון
 ומה שחור מהלכין בדרך דהתם רגלי האור שהוא כקי להכיר
 פסיעות רגלי שווריו והשתא זה דומה שפיר להיהו שהיו מהלכין בדרך
 דטעה נמי בצריית עיניו לומר איש פלוני הוא דעתו להיות מיר
 אפי' אינו הוא וכן הכא דעתו היה להקדיש אפי' אינו שחור אלא הלכן
 וכה"ג לפיכך מתמורה וכו' כברי דלפי כי הא לא ילפין מתמורה
 דלא הוה הקדש: [ב] **ר"י** והב שיע"ה. אי"כ משמע דמעיקרא
 הוה קאי: מני שעלה. שכבר עלה בידו ומתישב בדבר ויכרי' שעלה
 בידו של כסף ואמר אילו ידענא דשל כסף עלה בראשון לא אמרי
 דינר וכן חבית שעלה מני שעלה: **אמר** רב הסבא
אובבא בחיורא צ"קא. שור שחור שבין שוורים לנבים לקח [גנדר]
 אוחס ונמכרים בפחות ע"י שהשחור עמהן ולנבים מעולין מן
 השחורים חירוף באובבא לקוחא כהם לכן כשור שחור לקוחא בידע
 שכנגד אוחס כהם היה נגע נרעת בבהמה והכי אימא בריש מי
 שחחו [גיטין סה]. טעם חירוף כשכר נדקו צדוכתיה ואשכחו מלא²²
 פסח לכן וידעי כי נרעת היה במקום כהם: **ר"ג** שור שחור
 ב' ומשמע דהלכן קדוש [כדתרין] אבי וקס"ד מקדיש²³ איניש צעין
 רעה מקדיש וקשה לרב חסדא דכיון דהלכן עדיף משחור בידע
 שלא היה דעתו להקדיש הלכן כיון דענין רעה הקדיש וניה
 דלוקותין דקאמר אילו הוה ידענא ללן נפק [הלכן] וניה
 קדוש? כיון דלכן עדיף הא ודאי משקר הוא אלא ודאי לכן גרוע
 משחור ובי אמר שחור יהיה הקדש לכן²⁴ דגרוע [ממנו] וקשה לרב
 חסדא ומשני ליה ענין יפה מקדיש ומש"ה כי נפק לכן ואמר אי
 ידעי כי' מהימן ליה מאס דנענין יפה הוא מקדיש: **ר"י** רב
 שיע"ה בירי ראשון ב"ש אוטריים הקדש. אלמא צעין רעה הוא
 מקדיש וטעמא דאמר של וכו' דהו עדיף הלכן כשעלה של כסף
 הוה הקדש דגרוע מוכח הא אם הוה אמר של כסף ועלה בידו
 וזכ לא הוה הקדש כי צעין רעה הוא מקדיש אי"כ הכי נמי דכרישא
 נמי אית לן למימר דשחור טוב ומעולה מן הלכן דכפרישית וקשה
 לרב חסדא: **אמר** טאי בעין רעה הוא בקריש הברית של יין
 שתע"ה בירי ראשונה היא הקדש וע"תה של שבין ב"ש אוטריים הקדש.
 והא יין דגרוע משמן אי"כ יומא דוקא יין הוא מקדיש: אי מאס
 הא לא קשה בגלילא שנו. פירוש דלעולם צעין רעה הוא מקדיש
 ומתני' בגלילא שנו שהיה לרס רוב שמן והיין יקר להו משמן והלכן
 כי הקדיש יין כ"ש שמן ולעולם רישא קשה לרב חסדא: אמר לן רב
 חסדא כי אמר לן אלא בתורא קרמנא. באותה מלכות כך שס'
 קרמנא והשתא ריחא שיש לעשות לזיכותות בהך מלמא [צפירוש
 דדינר של וכו' אלטרין לאשמועינן דנענין רעה הוא מקדיש רישא
 דשור איכא למימר דאמי לאשמועינן דלא לרב חסדא חבית של יין
 דלוקימנא בגלילא שנו לאשמועינן²⁵ דלא איל בתר רוב מקומות וצ"ע:
[ואמר] רב חסדא אובבא א"ששביה סומקא א"ששירא חירוא צ"ריא.
 נפקא מיניה למתק וממכר [דלכותא עורין] משונח וסומקא
 בשרו משונח חירוא מעלי לחרישה: **והאמר** רב חסדא אובבא
 בחירוא צ"ק. שנפחתו [חיוורין]²⁶ [סלעים מן השחור שביניהן וכיון
 דלכותא עורו חשבו יותר משל לכן ק"ל למקשה דאמי מעולה בשר
 הלכן מן השחור כולי האי דיהא עדיף ממעלת עור שחור על של לכן:
 כי אמר רב חסדא למילמא קמייתא בתורא קרמנא [א] שלכן
 חשבו על השחור ללן דבר ואידך מילמא דרב חסדא בשאר עלמא²⁷
 דאו ודאי אובבא עדיף למשיכה ולכן נמי במתניתין שחור עדיף
 דנהי ללן חשבו לרדיא מ"מ מעלת העור גדולה כ"כ דמקדיש הלכן כקל
 יותר כשהקדיש²⁸ השחור דשכלל זה הלכן: **בתנאי'** מי שנדר בנידר. פי'
 המשה לעיל: **במנה** כמשעה שנדר. דמשמע דכל הימים שעבר
 על נזירותו ועולן למנין: **[ו] דתנאי'** מי שעבר על נזירותו בו.
 כגון קיבל עליו נזירות מאה יום ושמה ביין [ס'] ימים וכו' הביא
 קרבנותיו אין נוקטין לו להציא קרבנות נזירותו אלא אי"כ מונה
 איסורן כלומר [ס'] יום כמיים שנהג בהן היתר ששמה יין: רבי יוסי
 אומר דיו בשלשים יום. פ"רי דהאי²⁹ דדיו [אם נקט ליה] שלשים יום
 שאם נדר ק' יום ועבר [ס'] ימים לא קנסיין ליה לסחור הכל רק ל'
 יום ושליש ימים יעלה למנין נזירות א"ע"פ ששמה בהן יין וה"ה
 נזירות מועטת לרבי יוסי כגון אם נדר ל' ושמה ככולן יין יספור

[א] תוס' ד"ה (ב) נעמור
 הקדוש אפי' אמר וכו'
 דוקא לשור שחור קא
 מיטין שאפי' אם מיטות
 שאפילו אם נחלק. וי"כ
 שאם: [ב] ה"ה וקשה
 דינר וכו' שעלה כ"ל:
 ג' ה"ה אמר לן וכו' דלא
 אלא כהר רוב מקומות
 ולי. י"כ ע"י הוה ח"מ:
 ד' ר"ה והלמא ר"ה
 אובבא כ"י בתורא
 קרמנא. י"כ ע"י ח"מ:
 ח' ר"ה דמתיי מן שער
 וכו' כמו ק' ימים ושמה
 כהם. מלא כהם נחלק.
 וי"כ כמו ק' ימים ושמה
 וי"כ שיש: [א] אמר כגון
 שלשים יום ושמה ב' ימים
 לרץ למנות כי ימים כ"ל:
 [א] אמר כלומר מקלח
 ימים שחור שאינו פסור
 הכל. מ"י אמר שמי ימים
 כל ה"ה: [ח] ר"ה איבעית
 אימא ר"י מלן נזירות
 מרובה וכו' מלן כן
 נזירות מועטת כ"ל:
 [ז] ר"ה וכו' בעית אימא
 רבנו וכו' ה"פ מונה ימים
 של איסור דהיינו ק' אוח
 ק' נחלק וי"כ ע"י:
 [ח] אמר ועבר עליהן עמה.
 מלא עמה נחלק:
 [ב] אמר אפילו לרבנן
 דשמיית יין מדרבנן בעלמא.
 י"כ ודלוקתין רב דמי:
 [א] ה"ה אמר רב שמי וכו'
 שאינו קדוש מן [בהסס]
 כ"ל.